YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO

23 päivänä marraskuuta 1999 *

Asiassa C-149/96,

Portugalin tasavalta, asiamiehinään ulkoasiainministeriön Euroopan yhteisöihin liittyvistä asioista vastaavan osaston oikeudellisen yksikön päällikkö L. Fernandes ja Portugalin katolisen yliopiston oikeustieteellisen tiedekunnan assistentti C. Botelho Moniz, prosessiosoite Luxemburgissa Portugalin suurlähetystö, 33 allée Scheffer,

kantajana,

vastaan

Euroopan unionin neuvosto, asiamiehinään oikeudellinen neuvonantaja S. Kyriakopoulou ja oikeudellisen yksikön virkamies I. Lopes Cardoso, prosessiosoite Luxemburgissa c/o Euroopan investointipankin lakiasiainosaston yli-johtaja A. Morbilli, 100 boulevard Konrad Adenauer,

vastaajana,

* Oikeudenkäyntikieli: portugali.

jota tukevat

Ranskan tasavalta, asiamiehinään ulkoasiainministeriön oikeudellisen osaston kansainvälistä talousoikeutta ja yhteisön oikeutta koskevia asioita hoitavan jaoston jaostopäällikkö C. de Salins ja saman osaston ulkoasiainsihteeri G. Mignot, prosessiosoite Luxemburgissa Ranskan suurlähetystö, 8 B boulevard Joseph II,

ja

Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehinään oikeudellisen yksikön virkamiehet M. de Pauw ja F. de Sousa Fialho, prosessiosoite Luxemburgissa c/o saman yksikön virkamies C. Gómez de la Cruz, Centre Wagner, Kirchberg,

väliintulijoina,

jossa kantaja vaatii yhteisymmärryspöytäkirjojen tekemisestä Euroopan yhteisön ja Pakistanin islamilaisen tasavallan sekä Intian tasavallan välillä sopimusten tekemisestä tekstiilituotteiden markkinoille pääsystä 26 päivänä helmikuuta 1996 tehdyn neuvoston päätöksen 96/386/EY (EYVL L 153, s. 47) kumoamista,

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN,

toimien kokoonpanossa: kolmannen ja kuudennen jaoston puheenjohtaja J. C. Moitinho de Almeida, joka hoitaa presidentin tehtäviä, jaostojen puheenjohtajat D. A. O. Edward, L. Sevón ja R. Schintgen, sekä tuomarit

P. J. G. Kapteyn (esittelevä tuomari), C. Gulmann, J.-P. Puissochet, G. Hirsch, P. Jann, H. Ragnemalm ja M. Wathelet,

julkisasiamies: A. Saggio,

kirjaaja: apulaiskirjaaja H. von Holstein,

ottaen huomioon suullista käsittelyä varten laaditun kertomuksen,

kuultuaan asianosaisten 30.6.1998 pidetyssä istunnossa esittämät lausumat,

kuultuaan julkisasiamiehen 25.2.1999 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Portugalin tasavalta on yhteisöjen tuomioistuimeen 3.5.1996 jättämällään kanteella vaatinut EY:n perustamissopimuksen 173 artiklan ensimmäisen kohdan (josta on muutettuna tullut EY 230 artiklan ensimmäinen kohta) nojalla yhteisöjen tuomioistuinta kumoamaan yhteisymmärryspöytäkirjojen tekemisestä Euroopan yhteisön ja Pakistanin islamilaisen tasavallan sekä Intian tasavallan välillä sopimusten tekemisestä tekstiilituotteiden markkinoille pääsystä 26 päi-

vänä helmikuuta 1996 tehdyn neuvoston päätöksen 96/386/EY (EYVL L 153, s. 47; jäljempänä riidanalainen päätös).

Asiaa koskevat oikeudelliset seikat ja tosiseikat

Uruguayn kierroksen monenväliset kansainväliset sopimukset

2 Neuvosto hyväksyi yksimielisesti 15.12.1993 ehdot sille yleiselle sitoumukselle, jonka perusteella yhteisö ja jäsenvaltiot ovat hyväksyneet Uruguayn kierroksen monenvälisten kauppaneuvottelujen päättämisen (jäljempänä periaatesopimus).

3 Samana päivänä tullitariffeja ja kauppaa koskevan yleissopimuksen (jäljempänä GATT) pääsihteeri Sutherland julisti Genevessä monenvälisten neuvottelujen neuvottelukunnassa Uruguayn kierroksen neuvottelut päättyneiksi. Tästä päättymisestä ilmoittaessaan hän kehotti samalla tiettyjä osallistujia jatkamaan markkinoillepääsyä koskevia neuvottelujaan, jotta saavutettaisiin täydellisempi ja tasapainoisempi markkinoillepääsyn kokonaisuus.

4 Näiden neuvottelujen päättämisen jälkeen komissio jatkoi neuvotteluja tekstiili- ja vaatetustuotealan tuotteiden (jäljempänä tekstiilituotteet) markkinoillepääsystä erityisesti Intian tasavallan (jäljempänä Intia) ja Pakistanin islamilaisen tasavallan (jäljempänä Pakistan) kanssa neuvoston "tekstiilikomitea 113:n"

(jäljempänä tekstiilikomitea) avustuksella, jonka neuvosto oli nimennyt avustamaan komissiota yhteisön tekstiilialan yhteisen kauppapolitiikan alalla.

5 Tekstiilituotteiden markkinoille pääsyä koskevat neuvottelut Pakistanin ja Intian kanssa eivät vielä olleet päättyneet, kun neuvoston puheenjohtaja ja ulkosuhteista vastaava komission jäsen allekirjoittivat varauksin, että lopullinen hyväksyminen tapahtuu myöhemmin, Marrakeshin (Marokko) kokouksessa 15.4.1994 Euroopan unionin puolesta Uruguayn kierroksen monenvälisten kauppaneuvottelujen päättämistä koskevan päätösasiakirjan (jäljempänä päätösasiakirja), Maailman kauppajärjestön perustamissopimuksen (jäljempänä WTO) sekä WTO:n perustamissopimuksen liitteisiin 1—4 sisältyvät sopimukset ja pöytäkirjat (jäljempänä WTO-sopimukset).

6 WTO:n perustamissopimuksen liitteeseen 1 A sisältyviin sopimuksiin kuuluvat sopimus tekstiili- ja vaatetustuotteista (jäljempänä TVS) ja sopimus tuontilisensoinnin menettelytavoista.

7 Näiden asiakirjojen allekirjoittamisen jälkeen neuvosto teki Uruguayn kierroksen monenvälisissä kauppaneuvotteluissa (1986—1994) laadittujen sopimusten tekemisestä Euroopan yhteisön puolesta yhteisön toimivaltaan kuuluvissa asioissa 22 päivänä joulukuuta 1994 päätöksen 94/800/EY (EYVL L 336, s. 1).

Pakistanin ja Intian kanssa tehdyt sopimukset

8 WTO-sopimusten allekirjoittamisen jälkeen komissio jatkoi neuvotteluja Intian ja Pakistanin kanssa tekstiilikomitean avustuksella.

9 Komissio parafoi 15.10.1994 Pakistanin ja 31.12.1994 Intian kanssa toisaalta Euroopan yhteisön ja toisaalta Pakistanin ja Intian välillä tehdyt "Memorandums of Understanding" -asiakirjat (jäljempänä yhteisymmärryspöytäkirjat), jotka koskivat tekstiilituotteiden markkinoillepääsyn järjestelyjä.

10 Pakistanin kanssa tehty yhteisymmärryspöytäkirja sisältää tietyn määrän sekä yhteisön puolesta että tämän kolmannen maan puolesta annettuja sitoumuksia. Erityisesti Pakistan sitoutuu poistamaan kaikki yhteisymmärryspöytäkirjan liitteessä II lueteltuihin tiettyihin tekstiilituotteisiin sovellettavat määrälliset rajoitukset. Komissio puolestaan sitoutuu "harkitsemaan myönteisessä hengessä Pakistanin hallituksen mahdollisesti esittämiä pyyntöjä olemassa olevien [tariffi]kiintiörajoitusten hallinnoimisesta poikkeuksellisen joustavasti (mukaan lukien siirrot seuraavalle vuodelle, kiintiöennakot ja luokkien väliset siirrot)" (6 kohta) ja aloittamaan välittömästi tarvittavat sisäiset menettelyt varmistaakseen, että "kaikki rajoitukset, jotka tällä hetkellä vaikuttavat Pakistanin käsikutomo- ja kotiteollisuustuotteiden tuontiin, poistetaan ennen WTO-sopimuksen voimaantuloa" (7 kohta).

11 Intian kanssa tehdyssä yhteisymmärryspöytäkirjassa määrätään, että Intian hallitus sitoo tekstiili- ja vaatetustuotteita koskevat tullitariffinsa yhteisymmärryspöytäkirjan liitteessä luetelluille tasoille ja että "nämä tullit ilmoitetaan WTO:n sihteeristölle 60 päivän kuluessa WTO-sopimuksen voimaantulopäivästä". Siinä määrätään myös, että Intian hallitus voi "tiettyjen — — tuotteiden osalta ottaa käyttöön vaihtoehtoisia paljoustulleja" ja että tällaiset tullit ilmoitetaan "prosenttimääräisenä arvotullina tai rupiamääränä tuotetta/neliömetriä/kilogrammaa kohti riippuen siitä, kumpi näistä määristä on suurempi" (2 kohta). Euroopan yhteisö puolestaan ilmoittaa "poistavansa 1 päivästä tammikuuta 1995 lukien kaikki rajoitukset, joita tällä hetkellä sovelletaan Euroopan yhteisön ja Intian välistä tekstiilituotteiden kauppaa koskevan sopimuksen 5 artiklassa tarkoitettujen käsikutomo- ja kotiteollisuustuotteiden vientiin Intiasta" (5 kohta). Yhteisö sitoutuu harkitsemaan myönteisessä hengessä "Intian hallituksen mahdollisesti esittämiä pyyntöjä poikkeuksellisen joustavuuden soveltamisesta yhteen tai kaikkiin säännösteltyihin tuoteluokkiin kahdenvälisen tekstiilisopimuksen nojalla käytössä olevien joustojen lisäksi" siten, että kunkin kiintiövuoden osalta

ei ylitetä määriä, jotka on yhteisymmärryspöytäkirjassa ilmoitettu vuosien 1995—2004 osalta (6 kohta).

12 Neuvosto hyväksyi määräenemmistöllä komission 7.12.1995 tekemän ehdotuksen perusteella 26.2.1996 riidanalaisen päätöksen Espanjan kuningaskunnan, Helleenien tasavallan ja Portugalin tasavallan äänestäessä sitä vastaan.

13 Sopimukset Intian ja Pakistanin kanssa allekirjoitettiin 8.3. ja 27.3.1996.

14 Riidanalainen päätös julkaistiin Euroopan yhteisöjen virallisessa lehdessä 27.6.1996.

Yhteisön lainsäädäntö

15 Tiettyjen kolmansista maista peräisin olevien tekstiilituotteiden tuontiin sovellettavasta yhteisestä menettelystä 12 päivänä lokakuuta 1993 annetussa neuvoston asetuksessa (ETY) N:o 3030/93 (EYVL L 275, s. 1), sellaisena kuin se on muutettuna 22.12.1994 annetulla neuvoston asetuksella (EY) N:o 3289/94 (EYVL L 349, s. 85), säädetään järjestelmästä, jota sovelletaan tuotaessa yhteisöön tekstiilituotteita, jotka ovat peräisin niistä kolmansista maista, jotka ovat tehneet yhteisön kanssa sopimuksia, pöytäkirjoja tai järjestelyjä taikka jotka ovat WTO:n jäseniä.

16 Asetusta N:o 3030/93 sovelletaan sen 1 artiklan 1 kohdan mukaan sellaisten liitteessä I lueteltujen tekstiilituotteiden tuontiin, jotka ovat peräisin niistä liit-

teessä II mainituista kolmansista maista, joiden kanssa yhteisö on tehnyt kahdenvälisiä sopimuksia, pöytäkirjoja tai muita järjestelyjä.

17 Asetuksen N:o 3030/92 2 artiklan 1 kohdan mukaan liitteessä V lueteltujen, jostakin kyseisessä liitteessä mainitusta toimittajamaasta peräisin olevien tekstiilituotteiden yhteisöön suuntautuvaa tuontia koskevat kyseisessä liitteessä vahvistetut vuosittaiset määrälliset rajoitukset. Kyseisen asetuksen 2 artiklan 2 kohdan mukaan liitteessä V vahvistettujen määrällisten rajoitusten alaisten tuotteiden vapaaseen liikkeeseen luovuttaminen yhteisössä edellyttää jäsenval

Otioiden viranomaisten 12 artiklan mukaisesti antaman tuontiluvan esittämistä.

18 Kyseisen asetuksen 3 artiklan 1 kohdassa säädetään, että liitteessä V tarkoitettuja määrällisiä rajoituksia ei sovelleta liitteissä VI ja VI a määriteltyihin kansantaidetuotteisiin eikä käsintehtyihin tuotteisiin, jos niihin on tuonnin yhteydessä liitetty liitteiden VI ja VI a määräysten mukaisesti annettu todistus ja jos ne täyttävät muut näissä liitteissä mainitut edellytykset.

19 Neuvosto antoi 10.4.1995 komission ehdotuksesta periaatesopimuksessa sovitun mukaisesti (ks. tämän tuomion 2 kohta) Portugalille myönnettävästä rahallisesta tuesta tekstiili- ja vaatetusteollisuuden erityistä uudenaikaistamisohjelmaa varten asetuksen (EY) N:o 852/95 (EYVL L 86, s. 10).

20 Komissio antoi asetuksen N:o 3030/93 liitteiden I, II, III, V, VI, VII, VIII, IX ja XI muuttamisesta 20 päivänä joulukuuta 1995 annetun asetuksen (EY) N:o 3053/95 (EYVL L 323, s. 1). Tämän asetuksen 14. ja 16. perustelukappaleen mukaan se, että Intian kanssa tehdyssä markkinoillepääsyä koskevassa järjestelyssä otetaan huomion sieltä peräisin olevien tiettyjen käsityö- ja kansanperinnetuotteiden tuonnissa sovellettavien määrällisten rajoitusten poistaminen, on

yksi niistä seikoista, jotka edellyttävät kyseisten liitteiden muuttamista 1.1.1995 lähtien.

21 Asetuksen N:o 3053/95 1 artiklan viidennellä ja kuudennella kohdalla korvataan toisaalta asetuksen N:o 3030/93 liite VI asetuksen N:o 3053/95 liitteellä V ja toisaalta kumotaan asetuksen N:o 3030/93 liite VI a 1.1.1995 lähtien.

22 Koska asetukseen N:o 3053/95 liittyi muotovirhe, sen 1 artiklan viides ja kuudes kohta kumottiin taannehtivasti 1.1.1995 lähtien asetuksen N:o 3053/95 osittaisesta kumoamisesta 19.7.1996 annetulla komission asetuksella N:o 1410/96 (EYVL L 181, s. 15; jäljempänä kumoamisasetus). Kumoamisasetuksen ensimmäisen perustelukappaleen mukaan asetuksen N:o 3053/95 1 artiklan viidennen ja kuudennen kohdan mukaiset muutokset tehtiin ajankohtana, jolloin asetuksen N:o 3030/93 19 artiklan mukaisesti komissiolla ei ollut oikeutta tehdä niitä, koska neuvosto ei ollut silloin vielä päättänyt tehdä tai soveltaa väliaikaisesti komission Intian ja Pakistanin kanssa neuvottelemia järjestelyjä tekstiilituotemarkkinoille pääsyn osalta.

23 Komissio mukautti asetuksen N:o 3030/93 yhteisymmärryspöytäkirjoihin asetuksen N:o 3030/93 liitteiden I, II, III, IV, V, VI, VII, VIII, IX ja XI muuttamisesta 22.11.1996 antamallaan asetuksella N:o 2231/96 (EYVL L 307, s. 1).

Aineellinen kysymys

24 Portugalin tasavalta vetoaa kanteensa tueksi toisaalta WTO:n tiettyjen sääntöjen rikkomiseen ja sen tiettyjen perustavanlaatuisten periaatteiden loukkaamiseen ja toisaalta yhteisön oikeusjärjestyksen tiettyjen sääntöjen rikkomiseen ja sen tiettyjen perustavanlaatuisten periaatteiden loukkaamiseen.

WTO:n sääntöjen rikkominen ja perustavanlaatuisten periaatteiden loukkaaminen

25 Portugalin hallitus väittää, että riidanalaisella päätöksellä rikotaan WTO:n tiettyjä sääntöjä ja tiettyjä perustavanlaatuisia periaatteita, erityisesti vuoden 1994 GATTin, TVS:n ja tuontilupamenettelyistä tehdyn sopimuksen sääntöjä ja periaatteita.

26 Se väittää tältä osin, että sillä on oikeuskäytännön mukaan oikeus vedota näihin sääntöihin ja perustavanlaatuisiin periaatteisiin yhteisöjen tuomioistuimessa.

27 Vaikka onkin totta, että yhteisöjen tuomioistuin on todennut asiassa C-280/93, Saksa vastaan neuvosto, 5.10.1994 antamassaan tuomiossa (Kok. 1994, s. I-4973, 103—112 kohta), että GATTin säännöillä ei ole välitöntä oikeusvaikutusta ja että oikeussubjektit eivät voi vedota niihin tuomioistuimissa, se on kuitenkin samassa tuomiossa katsonut, että toisin on silloin, kun asiassa on kyse sellaisten toimenpiteiden toteuttamisesta, joilla pannaan täytäntöön GATTissa sovitut velvoitteet, tai kun yhteisön toimenpiteessä viitataan nimenomaisesti yleissopimuksen tiettyihin määräyksiin. Kuten yhteisöjen tuomioistuin on todennut kyseisen tuomion 111 kohdassa, sen tehtäviin kuuluu näissä tapauksissa valvoa yhteisön toimenpiteen lainmukaisuutta GATTin sääntöjen valossa.

28 Portugalin hallituksen mukaan juuri tällainen on tilanne nyt esillä olevassa asiassa, joka koskee toimenpidettä — riidanalaista päätöstä —, jolla hyväksytään Intian ja Pakistanin kanssa Uruguayn kierroksen päättymisen jälkeen neuvotellut yhteisymmärryspöytäkirjat erityisesti vuoden 1994 GATTin ja TVS:n sääntöjen soveltamiseksi.

29 Ranskan tasavallan ja komission tukema neuvosto vetoaa sitä vastoin WTO-sopimusten erityisiin ominaispiirteisiin, jotka näiden osapuolten mukaan johtavat siihen, että näihin sopimuksiin sovelletaan yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytäntöä, jonka mukaan vuoden 1947 GATTin määräyksiltä puuttuu välitön oikeusvaikutus eikä sen määräyksiin voida periaatteessa vedota.

30 Kyseiset osapuolet väittävät, että riidanalaisen päätöksen erityisistä ominaisuuksista johtuu, ettei se ole rinnastettavissa asiassa 70/87, Fediol vastaan komissio, 22.6.1989 annetussa tuomiossa (Kok. 1989, s. 1781) ja asiassa C-69/89, Nakajima vastaan neuvosto, 7.5.1991 annetussa tuomiossa (Kok. 1991, s. I-2069) kyseessä olleisiin säännöksiin. Riidanalainen päätös ei ole kaupallista alaa koskeva yhteisön säännös, jonka tarkoituksena olisi saattaa TVS:n määräykset "osaksi" yhteisön oikeutta.

31 Portugalin hallitus väittää, että esillä olevassa asiassa kyseessä ei ole vuoden 1947 GATT, vaan WTO-sopimukset, joihin kuuluvat myös vuoden 1994 GATT, TVS sekä sopimus tuontilisensoinnin menettelytavoista. WTO-sopimukset eroavat merkittävästi vuoden 1947 GATTista erityisesti siinä, että niissä muutetaan merkittävästi riitojen ratkaisumenettelyä.

32 Lisäksi esillä oleva asia ei Portugalin hallituksen mukaan liity välittömän oikeusvaikutuksen ongelmaan, vaan se koskee kysymystä siitä, missä olosuhteissa jäsenvaltio voi vedota yhteisöjen tuomioistuimessa WTO-sopimuksiin neuvoston toimenpiteen laillisuuden arvioimiseksi.

33 Portugalin hallituksen mukaan tällainen arviointi on perusteltu silloin, kun kyseessä ovat riidanalaisen päätöksen kaltaiset toimenpiteet, joilla hyväksytään yhteisön ja kolmansien maiden välisiä suhteita koskevat kahdenväliset sopimukset aloilla, joilla sovelletaan WTO:n sääntöjä.

34 Aluksi on todettava, että kansainvälisen oikeuden periaatteiden mukaisesti yhteisön toimielimillä, joilla on toimivalta neuvotella ja tehdä sopimus kolmannen maan kanssa, on vapaus sopia tämän kolmannen maan kanssa niistä oikeusvaikutuksista, joita sopimusmääräyksillä on sopimuspuolten kansallisissa oikeusjärjestyksissä. Ainoastaan silloin, kun tätä kysymystä ei ole käsitelty sopimuksessa, on toimivaltaisten tuomioistuinten ja erityisesti yhteisöjen tuomioistuimen — perustamissopimuksen mukaisen toimivaltansa rajoissa — tehtävänä päättää tästä kysymyksestä samalla tavoin kuin kaikista muistakin tulkintakysymyksistä, jotka koskevat sopimuksen soveltamista yhteisössä (ks. asia 104/81, Kupferberg, tuomio 26.10.1982, Kok. 1982, s. 3641, 17 kohta).

35 On myös muistettava, että kansainvälisen oikeuden yleisten sääntöjen mukaisesti sopimuspuolten on pantava sopimukset täytäntöön vilpittömässä mielessä. Vaikka molemmat sopimuspuolet ovat vastuussa allekirjoittamiensa sitoumusten täydellisestä täytäntöönpanosta, kummankin sopimuspuolen tehtävänä on kuitenkin määritellä omat oikeudelliset keinonsa sisällyttääkseen tämän tavoitteen oikeusjärjestykseensä, ellei itse sopimuksessa, sellaisena kuin sitä tulkitaan kohteensa ja tavoitteensa perusteella, määritellä näitä keinoja (em. asia Kupferberg, tuomion 18 kohta).

36 Vaikka onkin totta, että — kuten Portugalin hallitus toteaa — WTO-sopimukset sisältävät huomattavia eroja vuoden 1947 GATTin määräyksiin verrattuina erityisesti suojajärjestelmän ja riitojenratkaisujärjestelmän vahvistamisen vuoksi, kyseisiin sopimuksiin perustuvassa järjestelmässä on kuitenkin osapuolten välisillä neuvotteluilla tärkeä sija.

37 Vaikka riitojenratkaisujärjestelmän ensimmäisenä tavoitteena on riitojen ratkaisusta annettuja sääntöjä ja menettelyjä koskevan sopimuksen (WTO-sopimuksen

liite 2) 3 artiklan 7 kohdan mukaan saada WTO:n määräysten kanssa ristiriidassa olevat toimenpiteet poistetuiksi, tässä sopimuksessa määrätään kuitenkin, että jos toimenpidettä ei voida heti peruuttaa, väliaikaisena toimenpiteenä voidaan myöntää vahingonkorvausta, kunnes sopimuksen vastainen toimenpide on peruutettu.

38 On totta, että kyseisen sopimuksen 22 artiklan 1 kohdan mukaan vahingonkorvaus on väliaikainen toimenpide, johon voidaan ryhtyä, kun saman sopimuksen 2 artiklan 1 kohdassa tarkoitetun riitojen ratkaisuelimen suosituksia tai päätöksiä ei täytetä kohtuullisessa määräajassa, ja että kyseinen määräys merkitsee, että ensisijaisesti on pantava kokonaisuudessaan täytäntöön suositus toimenpiteen saattamisesta yhteensoveltuvaksi kyseessä olevien WTO-sopimusten kanssa.

39 Tämän määräyksen 2 kohdassa määrätään kuitenkin, että jos kyseinen jäsen ei noudata velvollisuuttaan täyttää suosituksia ja päätöksiä kohtuullisen määräajan kuluessa, tällaisen jäsenen on pyydettäessä ja viimeistään kohtuullisen määräajan kuluessa ryhdyttävä neuvotteluihin jokaisen riitojenratkaisumenettelyn aloittaneen kanssa pyrkimyksenään löytää keskinäisesti tyydyttävä hyvitys.

40 Jos näin ollen tuomioistuimille asetettaisiin velvollisuus olla soveltamatta WTO-sopimusten kanssa ristiriidassa olevia kansallisen oikeusjärjestyksen sääntöjä, sen seurauksena olisi, että sopimuspuolten lainsäädäntö- ja täytäntöönpanoelimiltä poistettaisiin edellä mainitun sopimuksen 22 artiklan mukainen mahdollisuus löytää edes väliaikainen neuvotteluratkaisu.

41 Tästä seuraa, että kohteidensa ja päämääriensä mukaisesti tulkittuina WTO-sopimuksissa ei määritellä oikeuskeinoja, joilla voidaan varmistaa niiden täytäntöönpano vilpittömässä mielessä sopimuspuolten kansallisissa oikeusjärjestyksissä.

42 WTO-sopimusten soveltamisesta nimenomaan yhteisön oikeusjärjestyksessä on todettava, että WTO:n perustamissopimus liitteineen perustuu sen johdanto-osan mukaan vuoden 1947 GATTin tavoin "keskinäisen ja kaikille osapuolille edullisen" sopimuksen periaatteeseen ja että se eroaa näin ollen yhteisön kannalta sen ja kolmansien maiden välisistä sopimuksista, jotka perustuvat tietynlaiseen velvoitteiden epätasapainoon tai joissa luodaan erityisiä integrointisuhteita yhteisöön, kuten edellä mainitussa asiassa Kupferberg tulkinnan kohteena ollut sopimus.

43 On lisäksi selvää, että eräät sopimuspuolet, jotka ovat kaupalliselta kannalta yhteisön tärkeimpiä kumppaneita, ovat tehneet WTO-sopimusten kohteen ja päämäärän valossa sen johtopäätöksen, että nämä sopimukset eivät kuulu niihin normeihin, jotka huomioon ottaen kansalliset tuomioistuimet valvovat kansallisten sääntöjensä lainmukaisuutta.

44 Se, että yhden sopimuspuolen tuomioistuimet katsovat, että tietyt yhteisön tekemän sopimuksen määräykset ovat sellaisenaan sovellettavia, kun taas toisen sopimuspuolen tuomioistuimet eivät tätä hyväksy, ei itsessään ja yksinään merkitse sitä, että sopimuksen täytäntöönpanosta puuttuisi vastavuoroisuus (ks. em. asia Kupferberg, tuomion 18 kohta).

45 Tällaisen vastavuoroisuuden puuttuminen yhteisön kauppakumppaneiden puolelta WTO-sopimusten osalta, jotka perustuvat keskinäisten etujen vastavuoroisuuden periaatteeseen ja jotka tästä syystä erottuvat tämän tuomion 42 kohdassa mainituista yhteisön tekemistä sopimuksista, saattaa johtaa WTO-sääntöjä sovellettaessa epätasapainoon.

46 Jos katsottaisiin, että yhteisöjen tuomioistuimen on suoraan varmistettava yhteisön oikeuden yhteensoveltuvuus näiden sääntöjen kanssa, kavennettaisiin

yhteisön lainsäädäntöelinten ja täytäntöönpanoelinten sellaista liikkumavaraa, joka on yhteisön kauppakumppaneiden vastaavien elinten käytettävissä.

47 Näistä seikoista johtuu, että WTO-sopimukset eivät luonteensa ja rakenteensa vuoksi periaatteessa kuulu niihin normeihin, joihin nähden yhteisöjen tuomioistuin valvoo yhteisön toimielinten toimenpiteiden lainmukaisuutta.

48 Tämä tulkinta vastaa sitä paitsi päätöksen 94/800/EY johdanto-osan viimeistä perustelukappaletta, jonka mukaan "Maailman kauppajärjestön perustamissopimukseen liitteineen ei voi vedota suoraan yhteisön ja jäsenvaltioiden tuomioistuimissa".

49 Yhteisöjen tuomioistuimen on valvottava yhteisön toimenpiteen lainmukaisuutta WTO:n sääntöihin nähden vain, jos yhteisön tarkoituksena on ollut panna täytäntöön WTO:n yhteydessä hyväksymänsä erityinen velvoite taikka jos kyseisessä yhteisön toimenpiteessä nimenomaisesti viitataan WTO-sopimusten tiettyihin määräyksiin (ks. vuoden 1947 GATTin osalta em. asiat Fediol v. komissio, tuomion 19—22 kohta ja Nakajima v. neuvosto, tuomion 31 kohta).

50 Näin ollen on tutkittava, onko tilanne nyt esillä olevassa asiassa tällainen, kuten Portugalin hallitus väittää.

51 Tähän kysymykseen on vastattava kieltävästi. Riidanalaisen päätöksen tarkoituksena ei ole panna WTO:n yhteydessä hyväksyttyä erityistä velvoitetta täytäntöön yhteisön oikeusjärjestyksessä, eikä siinä myöskään viitata nimenomaisesti WTO-sopimusten tiettyihin määräyksiin. Sen tarkoituksena on ainoastaan hyväksyä yhteisön Pakistanin ja Intian kanssa neuvottelemat yhteisymmärryspöytäkirjat.

52 Edellä todetusta seuraa, että Portugalin tasavallan väite siitä, että riidanalainen päätös olisi tehty WTO:n tiettyjä sääntöjä rikkoen ja sen tiettyjä perustavanlaatuisia periaatteita loukaten, ei ole perusteltu.

Yhteisön oikeusjärjestyksen sääntöjen rikkominen ja perustavanlaatuisten periaatteiden loukkaaminen

Yhteisön normien julkisuusperiaatteen loukkaaminen

53 Portugalin hallitus väittää, että tätä periaatetta on loukattu, koska riidanalaista päätöstä ja sillä hyväksyttyjä yhteisymmärryspöytäkirjoja ei ole julkaistu Euroopan yhteisöjen virallisessa lehdessä. Vastauksessaan se toteaa vain, että sen väitteen oikeellisuus on myönnetty, koska riidanalainen päätös on julkaistu kanteen nostamisen jälkeen.

54 Tältä osin riittää, kun todetaan, että yhteisön toimenpiteen viivästyneellä julkaisemisella Euroopan yhteisöjen virallisessa lehdessä ei ole vaikutusta tämän toimenpiteen pätevyyteen.

Avoimuusperiaatteen loukkaaminen

55 Portugalin hallitus väittää, että tätä periaatetta on loukattu, koska riidanalaisella päätöksellä hyväksytään yhteisymmärryspöytäkirjat, joiden rakenne ei ole riittävän selkeä ja jotka on laadittu käyttämällä epäselviä ilmaisuja, jotka estävät keskivertolukijaa ymmärtämästä välittömästi, mitkä ovat niiden seuraukset erityisesti niiden taannehtivan soveltamisen osalta. Tämän kanneperusteen tueksi Portugalin hallitus vetoaa yhteisön lainsäädännön valmistelun laadusta 8.6.1993 annettuun neuvoston päätöslauselmaan (EYVL C 166, s. 1).

56 Neuvoston tavoin on todettava, että kyseisellä päätöslauselmalla ei ole sitovaa oikeusvaikutusta eikä se velvoita toimielimiä noudattamaan lainsäädäntötoimenpiteitä laatiessaan erityissääntöjä.

57 Lisäksi, kuten julkisasiamies toteaa ratkaisuehdotuksensa 12 kohdassa, päätös on kaikin puolin selvä sekä molempien kansainvälisten sopimusten tekemiseen liittyvien säännösten tekstin osalta että molempien yhteisymmärryspöytäkirjojen sisältämien sääntöjen osalta; näissä pöytäkirjoissa määrätään sopimuspuolten keskinäisistä sitoumuksista tekstiilituotteiden kaupan asteittaiseksi vapauttamiseksi. Lisäksi Portugalin hallituksen riidanalaisen päätöksen suhteen esittämä väite siitä, että siinä ei mainita nimenomaisesti niitä aikaisempien toimenpiteiden säännöksiä, joita sillä muutetaan tai jotka sillä kumotaan, ei tee tästä päätöksestä pätemätöntä, koska tällaisten mainintojen puuttuminen ei merkitse sellaisten olennaisten menettelymääräysten rikkomista, joita toimielimillä on velvollisuus noudattaa sillä uhalla, että kyseinen toimenpide on muutoin pätemätön.

58 Portugalin tasavallan väite siitä, että riidanalainen päätös olisi tehty avoimuusperiaatetta loukaten, ei siis ole perusteltu.

Yhteisön toimielinten ja jäsenvaltioiden välisiä suhteita koskevan lojaalin yhteistyön periaatteen loukkaaminen

59 Portugalin hallitus väittää, että Intian ja Pakistanin kanssa tehdyt kahdenväliset sopimukset on tehty ottamatta huomioon Portugalin näiden kahden valtion kanssa käytävistä neuvotteluista esittämää kantaa, jonka se on selvästi koko ajan ilmaissut neuvottelujen kuluessa, erityisesti 15.12.1993 pidetyssä neuvoston kokouksessa, jossa päätettiin liittymisestä WTO-sopimuksiin, ja Portugalin ulkoasiainministerin 7.4.1994 neuvostolle lähettämässä kirjeessä.

60 Portugalin hallitus oli antanut suostumuksensa WTO:n päätösasiakirjan ja sen liitteiden allekirjoittamiseen erityisesti sillä edellytyksellä, että Intian ja Pakistanin velvollisuus avata markkinansa saattoi merkitä näiden maiden kanssa käytävissä neuvotteluissa jäsenvaltioilta ainoastaan muita kuin TVS:ssä tarkoitettuja vastasuorituksia.

61 Kun riidanalaisella päätöksellä hyväksytään yhteisymmärryspöytäkirjat, joissa määrätään TVS:ään kuuluvien tekstiilituotteiden markkinoiden avaamisen nopeuttamisesta ja siten näitä tuotteita koskevien yhteisön tariffikiintiöiden purkamisesta, se on tehty yhteisön ja jäsenvaltioiden välisen lojaalin yhteistyön periaatetta loukaten, sellaisena kuin tämä periaate ilmenee EY:n perustamissopimuksen 5 artiklasta (josta on tullut EY 10 artikla), ja se olisi tästä syystä kumottava.

62 Portugalin hallitus väittää lisäksi, että päätösasiakirjan allekirjoittaminen edellyttää kaikkien jäsenvaltioiden suostumusta eikä neuvoston jäsenten määräenemmistöä. Tämän päätösasiakirjan allekirjoittamisen perustana olleen

tasapainon muuttaminen edellyttää uutta asian harkintaa samoin äänestystä koskevin ehdoin eli yksimielisyyttä.

63 Neuvosto katsoo, että Portugalin hallituksen ilmaisema kanta, erityisesti sen ulkoasiainministerin 7.4.1994 päivätyssä kirjeessä ilmaisema kanta, on luonteeltaan poliittinen ja että se on sitä paitsi otettu huomioon, koska se on ollut syynä asetukseen N:o 852/95, jolla neuvosto on myöntänyt joukon avustuksia Portugalin tekstiiliteollisuudelle.

64 Neuvosto on kiistänyt myös Portugalin väitteen siitä, että kyseiset yhteisymmärryspöytäkirjat olisi pitänyt hyväksyä yksimielisesti. Se katsoo, että koska riidanalainen päätös on kauppapoliittinen toimenpide, se voidaan hyväksyä neuvoston jäsenten määräenemmistöllä EY:n perustamissopimuksen 113 artiklan 4 kohdan (josta on muutettuna tullut EY 133 artiklan 4 kohta) perusteella. Molemmat pöytäkirjat on siten hyväksytty täysin perustamissopimuksen määräysten ja erityisesti sen 113 artiklan mukaisesti.

65 Komissio on samaa mieltä neuvoston kanssa todeten lisäksi, että vaikka Portugalin tasavalta olisikin ilmaissut varaumia lopullista sopimusta hyväksyessään, sen noudattamatta jättäminen ei oikeuta riidanalaisen päätöksen kumoamiseen.

66 Ensinnäkin on todettava, että riidanalainen päätös on kauppapoliittinen toimenpide, joka on tehtävä määräenemmistöllä perustamissopimuksen 113 artiklan 4 kohdan mukaisesti. Koska näin ollen on selvää, että riidanalainen päätös on tehty kyseistä määräystä noudattaen, se seikka, että jäsenvaltioiden vähemmistö,

Portugali mukaan lukien, on vastustanut tätä päätöstä, ei voi tehdä tätä päätöstä pätemättömäksi eikä näin ollen johtaa sen kumoamiseen.

67 Toiseksi on todettava, kuten julkisasiamies on tehnyt ratkaisuehdotuksensa 32 kohdassa, että yhteisön toimielinten ja jäsenvaltioiden välisen lojaalin yhteistyön periaatteella ei ole vaikutusta yhteisön lainsäädäntötoimenpiteiden oikeudellisen perustan valintaan eikä näin ollen myöskään niiden toteuttamisessa noudatettavaan lainsäädäntömenettelyyn.

68 Näin ollen Portugalin tasavallan väite siitä, että riidanalaisella päätöksellä ei olisi otettu huomioon edellä mainittua periaatetta, on perusteeton.

Luottamuksensuojan periaatteen loukkaaminen

69 Portugalin hallituksen mielestä neuvosto on riidanalaisen päätöksen tehdessään loukannut Portugalin tekstiiliteollisuuden alan taloudellisten toimijoiden perusteltua luottamusta.

70 Portugalin hallituksen mukaan näillä toimijoilla oli oikeus odottaa, että neuvosto ei tee merkittäviä muutoksia WTO-sopimuksissa, erityisesti TVS:ssä sekä voimassa olevassa yhteisön lainsäädännössä, erityisesti asetuksessa N:o 3030/93, sellaisena kuin se on muutettuna asetuksella N:o 3289/94, jolla TVS:n säännöt

saatetaan osaksi yhteisön oikeutta, sovittuun yhteisön tekstiilituotemarkkinoiden avaamista kansainväliselle kilpailulle koskevaan aikatauluun ja sen rytmiin.

71 Riidanalaisen päätöksen tekeminen merkitsee Portugalin hallituksen mukaan yhteisön markkinoiden vapauttamisprosessin rajua nopeutusta ja sillä muutettaisiin siis TVS:n mukaisia normatiivisia puitteita ankaroittaen niitä merkittävästi. Tämä kilpailuolosuhteiden merkittävä ja ennalta-arvaamaton muuttaminen yhteisön tekstiilituotemarkkinoilla on siis muuttanut niitä puitteita, joissa portugalilaiset taloudelliset toimijat toteuttavat niitä rakenneuudistustoimenpiteitä, jotka neuvosto itse on katsonut välttämättömiksi antamalla asetuksen N:o 852/95, ja näin näiden toimenpiteiden tehokkuus heikentyy ja kyseisille toimijoille aiheutuu vakavaa haittaa.

72 Neuvosto toteaa ensinnäkin, että tekstiilialan portugalilaiset taloudelliset toimijat eivät voi vedota perustellun luottamuksensa suojaamiseksi sellaisen tilanteen säilyttämiseen, joka oli käynnissä olleiden neuvottelujen kohteena. Jos nämä toimijat luottivat siihen, että Intian ja Pakistanin markkinat avautuisivat ilman mitään vastasuoritusta, tätä oletusta ei voida pitää sellaisena, että se luo perustellun luottamuksen, koska se ei johdu mistään neuvoston antamasta oikeudellisesta sitoumuksesta.

73 Toiseksi neuvosto katsoo, ettei molempien yhteisymmärryspöytäkirjojen hyväksyminen mitenkään kyseenalaista Uruguayn kierroksen tuloksia. Nämä pöytäkirjat eivät sisällä mitään määräystä, jolla muutettaisiin voimassa olevien rajoitusten tasoa taikka Intian ja Pakistanin kanssa tehdyissä kahdenvälisissä sopimuksissa sovittua kasvukerrointa. Kyseisissä yhteisymmärryspöytäkirjoissa määrätään vain, että komissio on valmis harkitsemaan myönteisessä hengessä Pakistanin tai Intian esittämiä poikkeuksellisia joustoja koskevia pyyntöjä (mukaan lukien siirrot seuraavalle vuodelle, kiintiöennakot ja luokkien väliset siirrot) olemassa olevien rajoitusten puitteissa ja ylittämättä pöytäkirjoissa kullekin kiintiövuodelle vahvistettuja määriä. Nämä poikkeukselliset joustot, eri-

tyisesti kiintiöennakot, eivät muuta voimassa olevia rajoituksia, eikä myöskään vuoden 1994 GATTin mukainen kyseisten luokkien integraatioaikataulu muutu niiden johdosta.

74 Komission mukaan Portugalin tasavalta ei voi vedota taloudellisten toimijoiden luottamuksensuojan periaatteen loukkaamiseen toisaalta siitä syystä, ettei sillä ole välitöntä ja omaa intressiä näiden toimijoiden perustellun luottamuksen suojaamiseen, ja toisaalta siitä syystä, ettei se ole varoittanut kyseisiä taloudellisia toimijoita, vaikka sen hallussa olleista tiedoista ilmeni selvästi ja riittävästi, että yhteisön todennäköisesti oli sopimukseen päästäkseen tehtävä tiettyjä lisämyönnytyksiä.

75 Tältä osin on todettava, että vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan luottamuksensuojan periaate ei voi velvoittaa säännöstön koskemattomuuteen erityisesti tekstiilituonnin kaltaisilla aloilla, joilla on välttämätöntä ja siten kohtuullisen ennalta-arvattavissa, että voimassa olevia sääntöjä mukautetaan jatkuvasti taloudellisten suhdanteiden mukaisesti (ks. vastaavasti asia C-315/96, Lopex Export, tuomio 29.1.1998, Kok. 1998, s. I-317, 28—30 kohta).

76 Lisäksi syistä, jotka julkisasiamies on esittänyt ratkaisuehdotuksensa 33 kohdassa, toisaalta intialaisia ja pakistanilaisia tuotteita ja toisaalta WTO:hon liittyneistä muista valtioista peräisin olevia tuotteita ei ole alettu kohdella huomattavasti eri tavoin, eivätkä tällaiset erot, mikäli ne ovat olemassa, voi loukata kyseisten toimijoiden odotuksia.

77 Edellä todetusta seuraa, että Portugalin tasavallan väite siitä, että riidanalainen päätös olisi tehty luottamuksensuojan periaatetta loukaten, on perusteeton.

Oikeusnormien taannehtivuuskiellon periaatteen loukkaaminen

78 Portugalin hallitus väittää, että oikeusnormien taannehtivuuskiellon periaatetta on loukattu, koska riidanalaisella päätöksellä hyväksytyillä yhteisymmärryspöytäkirjoilla käyttöön otettu järjestelmä vaikuttaa taannehtivasti ja koska sitä sovelletaan menneisiin tilanteisiin ilman, että tarve poiketa periaatteesta, jonka mukaan oikeusnormit koskevat vain tulevaisuutta, olisi perusteltu.

79 Vaikka Pakistanin ja Intian kanssa tehdyt yhteisymmärryspöytäkirjat on parafoitu 15.10. ja 31.12.1994 ja neuvosto on hyväksynyt ne vasta 26.2.1996, niillä vahvistetaan poikkeuksellisten joustojen järjestelmän soveltaminen Pakistanin osalta vuodesta 1994 lähtien ja Intian osalta vuodesta 1995 lähtien kummankin pöytäkirjan 6 kohdan nojalla.

80 Tältä osin riittää, kun todetaan, että komission oli pantava täytäntöön nämä kansainväliset sitoumukset yhteisön oikeudessa asetuksen N:o 3030/93 19 artiklan nojalla säätämällä kyseisen asetuksen liitteiden muuttamista koskevat toimenpiteet.

81 Näin ollen vain tällaisten toimenpiteiden toteuttamista vastaan nostetuilla kanteilla voidaan riitauttaa niiden mahdollinen taannehtiva vaikutus.

82 Tästä seuraa, että Portugalin tasavalta ei voi menestyksekkäästi väittää, että riidanalaisella päätöksellä ei olisi otettu huomioon oikeusnormien taannehtivuuskiellon periaatetta.

Taloudellisen ja sosiaalisen yhteenkuuluvuuden periaatteen loukkaaminen

83 Portugalin hallitus väittää, että riidanalainen päätös on tehty loukaten taloudellisen ja sosiaalisen yhteenkuuluvuuden periaatetta, joka mainitaan EY:n perustamissopimuksen 2 artiklassa ja 3 artiklan j alakohdassa (joista on muutettuina tullut EY 2 artikla ja EY 3 artiklan 1 kohdan k alakohta) sekä EY:n perustamissopimuksen 130 a artiklassa (josta on muutettuna tullut EY 158 artikla), EY:n perustamissopimuksen 130 b ja 130 c artiklassa (joista on tullut EY 159 ja EY 160 artikla) sekä EY:n perustamissopimuksen 130 d ja 130 e artiklassa (joista on muutettuina tullut EY 161 ja EY 162 artikla). Se toteaa neuvoston itsensä viitanneen tähän periaatteeseen asetuksen N:o 852/95 perustelukappaleissa katsoen, että kyseisen asetuksen antaminen oli välttämätöntä sellaisen oikeudellisen järjestelmän käyttöön ottamisen vuoksi, joka lisää epäyhdenvertaisuutta ja vaarantaa yhteisön taloudellisen ja sosiaalisen yhteenkuuluvuuden.

84 Neuvosto toteaa, että yhteisö on taloudellista ja sosiaalista yhteenkuuluvuutta vahvistaakseen antanut asetuksen N:o 852/95 Portugalin teollisuuden hyväksi. Se toteaa myös, että molempiin yhteisymmärryspöytäkirjoihin sisältyvät sitoumukset eivät vaikuta yhteisön velvoitteeseen saattaa tekstiili- ja vaatetustuotteet vuoden 1994 GATTin alaisuuteen TVS:n määräysten ja asetuksen N:o 3030/93 muuttamisesta annetun asetuksen N:o 3289/94 säännösten mukaisesti.

85 Komissio katsoo, että toisin kuin Portugalin tasavalta väittää, EY:n perustamissopimuksessa ei vahvisteta taloudellisen ja sosiaalisen yhteenkuuluvuuden periaatetta yhteisön oikeusjärjestelmän perustavanlaatuiseksi periaatteeksi, jonka noudattaminen velvoittaisi ehdottomasti toimielimiä siten, että sen vaikutuksesta kaikki toimenpiteet, joilla voi olla negatiivista vaikutusta tietyille epäsuotuisassa asemassa oleville yhteisön alueille, olisivat automaattisesti pätemättömiä.

86 On todettava, että vaikka perustamissopimuksen 2 ja 3 artiklasta sekä sen 130 a ja 130 e artiklasta ilmenee, että taloudellisen ja sosiaalisen yhteenkuuluvuuden vahvistaminen on yksi yhteisön tavoitteista ja muodostaa näin ollen merkittävän

tekijän muun muassa taloudellista ja sosiaalista alaa koskevan yhteisön oikeuden tulkinnassa, kyseessä olevat määräykset ovat luonteeltaan ohjelmallisia siten, että taloudellisen ja sosiaalisen yhteenkuuluvuuden tavoitteen täytäntöönpanon on oltava yhteisön ja jäsenvaltioiden noudattaman politiikan ja toiminnan tulos.

87 Näin ollen Portugalin tasavallan väite siitä, että riidanalainen päätös olisi tehty taloudellisen ja sosiaalisen yhteenkuuluvuuden periaatetta loukaten, on perusteeton.

Taloudellisten toimijoiden yhdenvertaisuuden periaatteen loukkaaminen

88 Portugalin hallitus väittää, että riidanalaisella päätöksellä suositaan villatuotteita puuvillatuotteisiin verrattuna, koska yhteisymmärryspöytäkirjoilla käyttöön otetuista Intian ja Pakistanin markkinoiden avaamista koskevista toimenpiteistä hyötyvät käytännössä yksinomaan yhteisön villantuottajat. Puuvillantuottajat, joiden ryhmään olennainen osa Portugalin vientiteollisuuden kapasiteetista kuuluu, kärsivät näin ollen kaksinkertaisesti.

89 Neuvosto vastaa tähän, että Intian ja Pakistanin kanssa käytyjen neuvottelujen tavoitteena oli parantaa pääsyä Intian ja Pakistanin markkinoille. Vaikka näiden kahden valtion tarjoukset ovat tyydyttäneet osaa taloudellisista toimijoista enemmän kuin toisia eli tässä tapauksessa villantuottajia, tämä ei merkitse

taloudellisten toimijoiden yhdenvertaisuuden periaatteen loukkaamista, koska yhteisymmärryspöytäkirjojen tavoitteena ei ole ollut näiden toimijoiden syrjintä.

90 Komissio väittää, että neuvostoa ei voida syyttää syrjinnästä sen perusteella, että Intia ja Pakistan ovat tarjonneet villatuotteille edullisemman kohtelun kuin puuvillatuotteille (Portugalin tasavalta ei ole näyttänyt tätä väitettä toteen) ja kohdelleet näin tekstiiliteollisuuden eri toimijaluokkia tietyllä tavalla epäyhdenvertaisesti. Vaikka oletettaisiinkin, että tällainen syrjintä voitaisiin lukea neuvoston syyksi, epäyhdenvertainen kohtelu on oikeutettua kyseessä olevan toimenpiteen luonteen vuoksi ja neuvostolla yhteisymmärryspöytäkirjat hyväksyessään olleen tavoitteen vuoksi, joka oli kaikkien yhteisöstä peräisin olevien tuotteiden pääsyn parantaminen Intian ja Pakistanin markkinoille yhteisen edun mukaisesti.

91 Tältä osin on todettava, että syrjintäkiellon periaate edellyttää yhteisön lainsäätäjältä, että "toisiinsa rinnastettavissa tilanteissa ei menetellä eri tavalla, ellei tällaista eroa voida objektiivisesti perustella" (ks. erityisesti em. Saksa v. neuvosto, tuomion 67 kohta).

92 Kuten julkisasiamies toteaa ratkaisuehdotuksensa 35 kohdassa, nyt esillä olevassa asiassa tekstiilialan toimijat toimivat kaksilla eri markkinoilla eli villan ja puuvillan markkinoilla, ja näin ollen jommankumman luokan tuottajien mahdollisesti kärsimä taloudellinen vahinko ei merkitse syrjintäkiellon periaatteen loukkaamista.

93 Näin ollen myöskään Portugalin tasavallan väite siitä, että riidanalainen päätös olisi tehty taloudellisten toimijoiden yhdenvertaisen kohtelun periaatetta loukaten, ei ole perusteltu.

94 Edellä todetuista seikoista johtuu, että Portugalin tasavalta ei voi perustellusti väittää, että riidanalainen päätös olisi tehty yhteisön oikeusjärjestyksen tiettyjä sääntöjä rikkoen ja sen tiettyjä perustavanlaatuisia periaatteita loukaten, joten kanne on hylättävä kokonaisuudessaan.

Oikeudenkäyntikulut

95 Yhteisöjen tuomioistuimen työjärjestyksen 69 artiklan 2 kohdan mukaan asianosainen, joka häviää asian, on velvoitettava korvaamaan oikeudenkäyntikulut, jos vastapuoli on sitä vaatinut. Koska Portugalin tasavalta on hävinnyt asian ja neuvosto on vaatinut oikeudenkäyntikulujensa korvaamista, Portugalin tasavalta on velvoitettava korvaamaan oikeudenkäyntikulut. Saman työjärjestyksen 69 artiklan 4 kohdan mukaan jäsenvaltiot ja toimielimet, jotka ovat asiassa väliintulijoina, vastaavat omista oikeudenkäyntikuluistaan.

Näillä perusteilla

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN

on antanut seuraavan tuomiolauselman:

1) Kanne hylätään.

2) **Portugalin tasavalta velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.**

3) **Ranskan tasavalta ja Euroopan yhteisöjen komissio vastaavat omista oikeudenkäyntikuluistaan.**

Moitinho de Almeida		Edward
Sevón	Schintgen	Kapteyn
Gulmann	Puissochet	Hirsch
Jann	Ragnemalm	Wathelet

Julistettiin Luxemburgissa 23 päivänä marraskuuta 1999.

R. Grass — kirjaaja

G. C. Rodríguez Iglesias — presidentti